

سخنان واپسين

ترجمه‌ی فارسی کتاب «المحتضرين»

عبداللہ بن محمد بن عبید بن سفیان بن قیس بغدادی قریشی

متوفی (۲۸۱ھ) وفات: ابن أبي الدنيا

مترجم:

دکتر محمد ابراهيم ساعدی رادی

انتشارات گروستان

سنندج

سرشناسه	:	ابن ابی دنیا، عبداللہ بن محمد، ۲۰۸ - ۲۸۱ ق.
عنوان قراردادی	:	المحتضرين. فارسی
عنوان و نام پدیدآور	:	سخنان واپسین: ترجمه‌ی فارسی کتاب المحتضرين/ عبداللہ بن محمد بن عبید بن سفیان بن قیس بغدادی قریشی؛ مترجم محمد ابراهیم ساعدی رودی.
مشخصات نشر	:	سنندج: انتشارات کردستان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۲۵۶ ص: ۵/۱۴×۵/۱۱ س.م.
شابک	:	۹۷۸-۹۶۴-۹۸۰-۳۲۸-۹
نوع سند	:	فیفا
عنوان دیگر	:	ترجمه‌ی فارسی کتاب المحتضرين.
موضوع	:	مرگ -- احادیث
موضوع	:	Death -- Hadiths
موضوع	:	مرگ -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	:	Death -- Religious aspects -- Islam
موضوع	:	احادیث اهل سنت -- قرن ۳ ق.
موضوع	:	9th century -- Hadith (Sunna) -- Texts
شناسه افزوده	:	مترجم، محمد ابراهیم، ۱۳۴۹ - ، مترجم
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۶ ۳۰۱م۲ الف / BP۱۱۸
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۲۱۱
شماره کتابشناسی ملی:	:	۴۹۷۴۹۱۳

سخنان واپسین

(ترجمه‌ی فارسی کتاب المحتضرين)

سخنان واپسین	✓ (نام کتاب):
عبدالله بن محمد بن عبید بن سفیان بن قیس بغدادی	✓ (مؤلف):
دکتر محمد ابراهیم ساعدی‌رودی	✓ (ترجمه):
۱۳۹۷ (اول)	✓ (نوبت چاپ):
جلد ۱۰۰۰	✓ (تیراژ):
۲۹۶ صفحه‌ی رقعی	✓ (تعداد صفحات):
انتشارات کردستان	✓ (ناشر):
۹۷۸ - ۹۶۴ - ۹۸۰ - ۳۲۸ - ۹	✓ شابک:

✓ قیمت: ۱۸،۰۰۰ تومان

سندج - چهارراه شهدا - پاساژ عزیزی - انتشارات کردستان - تلفن: ۰۸۷۳۳۱۶۵۳۸۲
سنه - پاساژ عیزه‌زی - بلاک‌کرده‌وی کوردستان - ته‌له‌فون: ۰۹۸ ۸۷ ۳۳۱۶۵۳۸۲

فهرست

- ۷ مقایسه‌ی سترجم
- ۱۱ احادیث و آثاری درباره‌ی احتضار
- ۲۳ حسن ظن داشتن به الله در وقت آمدن مرگ
- ۳۷ بیان سخن‌های رسول الله ﷺ در زمان مرگ
- ۴۵ سخنان خلفا در وقت مردن
- ۱۰۱ آنچه امیران و پادشاهان در وقت آمدن مرگ گفتند
- ۱۲۱ درباره‌ی دلداری دادن خود با صبر و انتظار ثواب در وقت جان کندن
- ۱۵۱ بی‌قراری در وقت مرگ از ترس عاقبت بد
- ۲۱۷ در مورد کسانی که در وقت مرگ شعر خواندند
- ۲۴۱ در مورد گفته‌ها و وضعیت‌های مختلف

مقدمه‌ی مترجم

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على خير خلقه أجمعين، وعلى آله وأصحابه، والذين اتبعوهم بإحسان إلى قيام يوم الدين أما بعد:

من گ حق است و دنیای فانی و گذرا مقدمه‌ای است برای ورود به آخرت باقی و ماندگار، هر چه در این دنیا بکاریم در آن دنیا درو می‌کنیم، هر ناری به خیر و چه شر انجام دهیم آن را بدون ذره‌ای کم و کاست در آن دنیا می‌بینیم، هر سخنی که بر زبان بیاوریم توسط نویسندگان و مرابیان هوشیار و بیدار ثبت می‌شود، پس نیکی بکاریم، عمل صالح انجام دهیم و سخر نیکو بگوییم تا آخرین سخنی که بر زبان ما جاری می‌شود، کلمات طیبی لا اله الا الله محمد رسول الله باشد تا به این وسیله ورود ما به بهشت تضمین شود.

تردید نیست که اگر این کلمه در دنیا و دین بیان، مونس دل، قرین وجود و سرلوحه‌ی زندگی ما باشد، در وقت مرگ نیز بر زبان ما جاری می‌شود و رنه کلماتی بر زبان ما جاری می‌شود که در دنیا وارد زبان و مونس دل و قرین وجودمان بوده است.

حکایت کنند که به کسی که در حال جان دادن بود لا اله الا الله را تلقین می‌کردند و می‌گفتند: لا اله الا الله بگو.

در جواب می‌گفت: در راه خدا به من کمک کنید.

باز هم تلقین می‌کردند و می‌گفتند: لا اله الا الله بگو.

در جواب می‌گفت: به من بیچاره‌ی مسکین کمک کنید.

معلوم شد که طرف گدا بوده و روزانه صدها بار این جملات را تکرار می‌کرده و این جملات بر فکر و دلش مسلط بوده و در وقت مرگ ورد زبانش گشته‌اند.

از این داستان‌ها زیاد است و خواندن چنین داستان‌هایی باعث می‌شود به خود بیاییم و لا اله الا الله را ورد زبان، مونس دل، قرین وجود و سرلوحه‌ی زندگی خود قرار دهیم.

کتاب بیش رو به نام «المحتضرین» نوشته‌ی ابن ابی الدنيا - رحمه الله بکبر در دانشمندان نامدار قرن سوم هجری، حاوی احادیث، اخبار، آثار و داستان‌هایی است درباره‌ی احتضار، حسن ظن داشتن به الله در وقت امانت مرگ، سخنان رسول الله ﷺ، خلفا، امیران و پادشاهان در وقت مرگ، دانداری دادن خود به صبر در وقت جان کندن، بی‌قراری در وقت مرگ از ترس عاقبت بد، کسانی که در وقت مرگ شعر خوانده‌اند.

خواندن این کتاب باعث به خود آمدن، یادآوری مرگ، نرم شدن دل، جاری شدن اشک، انجام کار نیک، نکران لا اله الا الله محمد رسول الله و قرار دادن آن به عنوان سرلوحه‌ی زندگی می‌شود. مختصری درباره‌ی مؤلف کتاب ابن ابی الدنيا:

عبدالله بن محمد بن عبید بن سفیان بن قیس بغدادی قریشی. در سال ۲۰۸ هـ ق مصادف با ۸۲۳م در زمان مأمون عباسی در بغداد متولد شد و در سال ۲۸۱ هـ ق در همان جا وفات کرد.

پدرش دوستدار علما بود، لذا او را به حلقات درس علمای بزرگ بغداد که بزرگ‌ترین مرکز علمی آن زمان بود، می‌فرستاد، لذا در

محضر بسیاری از علمای بغداد که تعدادشان به ۹۰۰ نفر می‌رسید تلمذ کرد و چنان‌که تاریخ نویسان نوشته‌اند از بغداد خارج نشد.

ابن ابی حاتم درباره‌اش گفته است: درباره‌ی او از پدرم سؤال شد، در جواب گفت: بغدادی صدوقی است.

امام صالح جزره درباره‌اش گفته است: دارای مروت، ثقه و صدوق بود. ابن تغری بردی درباره‌اش گفته است: عابد و زاهد بود. نسبت به ثقه، صداقت و امانتش اتفاق کرده‌اند.

مرتضی بی‌دی بسینی درباره‌اش گفته است: حافظ دنیا ابن ابی الدنیا است.

درای تألیفات را می‌دانیم که مشهورترین آن‌ها عبارت است از:

- ۱- التهجد و قیام اللیل.
- ۲- التوکل علی الله.
- ۳- الحلم.
- ۴- فضل شهر رمضان.
- ۵- الرقة والبكاء.
- ۶- التوبة.
- ۷- حسن الظن بالله.
- ۸- ذم البغی.
- ۹- الإشراف إلى منازل الإشراف.
- ۱۰- الحتضرين.

برای جزئیات بیشتر زندگی‌نامه‌ی ابن ابی الدنیا ر. ک: الفهرست، ابن ندیم، ۱۶۳/۵، فوات الوفيات، ۲۲۸/۲، تاریخ بغداد، ۸۹/۱۰، النجوم الزاهرة، ۸۶/۳.

کار من در این کتاب:

- عنوان عربی کتاب «المحتضرین» یعنی افراد در حال احتضار و مرگ است که با توجه به متن کتاب، عنوان فارسی «سخنان واپسین» را برایش برگزیدم.

- متن عربی اعراب‌گذاری شده تا خواندن و فهم آن برای خواننده آسان‌تر باشد.

- متن عربی کتاب را بدون هیچ کم و کاستی آوردم، ولی به خاطر کم شدن حجم کتاب، فونت خط سلسه سند را تا راوی اصلی کوچک‌تر از متن حدیث، خبره اثر نمودم.

- به خاطر کم شدن حجم کتاب، سلسله سند و راویان را از ترجمه حذف کردم و به ذکر اصل و اول حدیث، خبر و اثر اکتفا کردم.
- در تخریج و بیان حکم به اثر احادیث از تحقیق و تخریج مسعد عبدالحمید محمد سعدنی بر کتاب المحتضرین استفاده کردم، چنان‌که از تحقیق محمد خیر رمضان یوسف نیز استفاده کردم.

خداوند به مؤلف جزای خیر دهد که مراندگان این کتاب را به فکر مرگ، آمادگی برای آن و تمرین برای گفتن کلماتی که در زمان مرگ انداخت.

پروردگارا! آخرین کلمه‌ای را که بر زبان ما جاری می‌شود لا اله الا الله محمد رسول الله بگردان.

۱۳۹۵/۱/۳ شهرستان خواف

محمد ابراهیم ساعدی رودی

